

sonsuz kaçış
joseph roth

almanca aslından çeviren: ahmet arpad
sunuş: ahmet arpad
sonsöz: adam kirsch

ayrıntı: 1056 / klasik dizisi: 21

sonsuz kaçış / joseph roth

özgün adı / die flucht ohne ende

almanca aslından çeviren / ahmet arpad

sunuş / ahmet arpad

sonsöz / adam kirsch

son okuma / ahmet batmaz

bu kitabın türkçe yayım hakları
ayrıntı yayınları'na aittir.

kapak illüstrasyonu / berat pekmezci

kapak ve görsel tasarım / gökçe alper

dizgi / hediye gümen

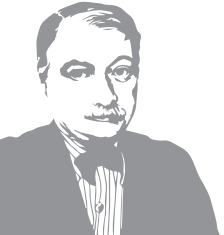
baskı: kayhan matbaacılık san. ve tic. ltd. şti.
merkez efendi mah. fazılpaşa cad. no: 8/2
tel: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
topkapı / istanbul / sertifika no: 12156

birinci basım: nisan 2017 / baskı adedi 2000

isbn 978-605-314-173-0 / sertifika no: 10704

ayrıntı yayınları basım dağıtım san. ve tic. a.ş.
hobyar mah. cemal nadir sok. no: 3 cağaloğlu - istanbul
tel: (0212) 512 15 00 faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr
info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi
facebook.com/ayrintiyayinevi
instagram.com/ayrintiyayinlari

Joseph Roth

2 Eylül 1894 tarihinde Avusturya-Macaristan İmparatorluğu sınırları içinde kalan Doğu Galiciya'nın Brody kentinde dünyaya gelir. İlkokulun ardından devam ettiği Kronprinz Rudolf Lisesi'nin Yahudi kökenli tek öğrencisidir. Babasız ve güç koşullar altında büyüyen Roth 1913 yılında liseyi başarıyla bitirir. Önce Lemberg'de, daha sonra da Viyana'da Alman Dili Edebiyatı yükseköğrenimi yapar. Üniversite yıllarında şiirler ve öyküler yazmaya başlayan Roth, profesörleri tarafından sevilen başarılı bir öğrencidir. Aynı günlerde patlak veren ve vatanı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun dağılmasıyla sonuçlanan I. Dünya Savaşı'nın Roth'un yaşamında büyük bir etkisi olmuştur. Cepheye avcı er olarak geçirdiği 1916-1918 yıllarında Viyana'daki bazı dergilere köşe yazıları yollar. Savaş sonunda döndüğü Viyana'da üniversiteye devam etmez, kendini iyice gazeteciliğe verir. Kısa sürede başarılı bir gazeteci olarak isim yapan Roth 1923 yılında *Frankfurter Zeitung*'un muhabiri olur. Aynı yıl ilk romanı *Örümcek Ağı* piyasaya çıkar. İki yılını çoğunlukla Berlin ve Viyana'da geçirir. 1925 yılında Paris muhabirliğine getirilir. Gazeteciliğin yanı sıra, kendini edebiyata da veren Joseph Roth 1924-1939 arasında bütün ünlü romanlarını kaleme alır. 1933'ten başlayarak Nazilerin Almanya ve Avusturya'da yönetimi ele geçirmesi, toplumsal değişimler ve 1922'de Viyana'da evlenmiş olduğu eşi Friederike'nin ölümcül hastalığı Roth'u kişisel sorunlara sürükler. Kendini içkiye verir. Sağlığı bozulur, yazmayı sürdürmesine karşın parasal zorlukların altından kalkamaz. Son yıllarında yaşadığı krizler ve içki bağımlılığı sonucu sağlığını iyice yitiren Roth 23 Mayıs 1939'da Paris'te fakirler hastanesi Hospital Necker'e yatırılır. Joseph Roth 27 Mayıs 1939 günü çift taraflı akciğer kanserinden yaşamını yitirir.

Joseph Roth'un Türkçede yayımlanan eserlerinden bazıları: *Radetzky Marşı*, Çev. Ethem Levent Bakaç, Aylak Adam Yay., 2013; *Savoy Otel*, Çev. Meltem Aslanoğlu, Kyrhos Yay., 2013; *Kör Ayna*, Çev. Ahmed Arpad, Can Yay., 2014; *Hileli Tartı*, Çev. Selçuk Ünlü, Palet Yay., 2014; *Aziz Ayyaşın Efsanesi*, Çev. Zeynep Tuğçe Özcan, Dante Kitap, 2016; *Hayat Bir Bekleme Salonu*, Çev. Bünyamin Kasap, Dedalus Yay., 2016.

ahmet arpad

1942 İstanbul doğumludur. Yazar, gazeteci ve çevirmen Burhan Arpad'ın oğlu. Orta ve lise öğrenimini Alman ve Avusturya okullarında tamamlayan Arpad, İstanbul Üniversitesi'ndeki Alman Dili Edebiyatı yükseköğreniminin ardından 1968 yılından bu yana Almanya'da yaşamaktadır. Bu ülkede serbest gazeteci, fotoğraf sanatçısı (30'dan fazla sergi) ve çevirmen olarak yaşamını sürdüren Ahmet Arpad, özellikle Heinrich Böll, Gerhard Hauptmann, Hermann Hesse, Stefan Zweig, Anna Seghers, Pablo Neruda, Johannes M. Simmel, Thomas Bernhard ve Harry Mulisch'in çeşitli eserlerini dilimize kazandırmıştır. Adı geçen yazarların öykü, roman, anı ve tiyatro dallarında yazdığı ve ülkemizde sayısız baskısı yapılan eserlerinde toplumcu yan özellikle dikkati çeker.

Ahmet Arpad 1999'da, Mercedes Benz'in uzun yıllar Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yapmış olan Edzard Reuter ve Stuttgart'ın Büyükkent Belediye Başkanlarından Prof. Manfred Rommel ile Baden-Württemberg Eyaleti Yönetimi, Stuttgart Belediyesi ve Robert Bosch Vakfı'nın desteğinde Alman-Türk Forumu'nu kurmuştur. Ahmet Arpad, Almanya Gazeteciler Cemiyeti (Deutsche Presse Verband)'ın (DPV) uzun yıllardır üyesidir. 1994-1995 Abdi İpekçi Gezi Yazısı yarışması ikincilik ödülü sahibi Ahmet Arpad aynı zamanda PEN Türkiye Merkezi, Salzburg Stefan Zweig Centre, Salzburg Üniversitesi bünyesinde kurulu Enternasyonal Stefan Zweig Cemiyeti'ne ve Türkiye Çevirmenler Meslek Birliği'ne (ÇEVBİR) de üyedir.

Ahmet Arpad Alman Dili Edebiyatı'nın ünlü yazarlarını Türkçeye kazandırdığı için 2012 yılında, Almanya Federal Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, Goethe Enstitüsü, Robert Bosch Vakfı ve S. Fischer Vakfı tarafından ortaklaşa verilen Tarabya Çeviri Ödülü'ne layık görülmüştür.

içindekiler

sunuş

joseph roth, öfkeli ve toplumcu / ahmet arpad.....9

sonsuz kaçış

I-XXXIV.....17-143

sonsöz

öngörülü bedbaht.....145

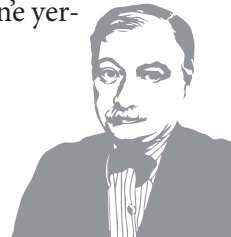

ahmet arpad**joseph roth, öfkeli ve toplumcu**

Joseph Roth 1894'te o yıllarda Doğu Galiçya'nın en büyük Yahudi yerleşimi kabul edilen Brody'de dünyaya gelir. 1913 yılına kadar yaşadığı kenti *Radetzky Marşı* adlı başyapıtında (1932) konu eder. Lise öğreniminin ardından başkent Lemberg'de üniversitenin felsefe bölümüne kaydolar, ancak bir yıl sonra, 1914'te Viyana'ya yerleşir. Burada Alman Edebiyatı öğrenimine başlar. 1916 yılında gönüllü olarak cepheye giden Joseph Roth, I. Dünya Savaşı'nın ardından düşlerinin vatani olan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun çöküşünü yaşar, o andan sonra da kendini bir "Haymatlos" olarak kabul eder. *Radetzky Marşı* ve "İmparatorlar Mezarlığı" yapıtlarında geçmişe olan özlemi hissedilir.

Avusturya edebiyatında Joseph Roth için "kahvehane edebiyatçısı" denir. Viyana kahvehaneleri 20. yüzyılın başında pek çok yetenekli gencin kültüre, edebiyata ve sanat yaşamına ilk adımlarını attıkları yerler olmuştur. Bütün günlerini Viyana'nın kahvehanelerinde geçirenler arasında Klimt, Schiele, Kokoschka, Trakl, Canetti, Broch, Schnitzler, Hofmannstahl, Altenberg, Musil, Zweig, Lehár, Stauss, Werfel ve Trotzki gibi ünlü kişiler çıkmıştır. Roth bu kahvehane alışkanlığını Berlin'e yerleştiği yıllarda da sürdürmüştür.

Dünya politikası 1933 yılında Almanyada Nazilerin işbaşına gelmesiyle karışır. Millet Meclisi ateşe verilir, on binlerce sol görüşlü insan kamplara sürülür. Joseph Roth, Nazilerin yönetime el koyduğu 1933 yılında yakın dostu Zweig'a yolladığı bir mektupta şöyle der: "Çok büyük bir felakete sürüklediğimizin farkında olduğunuzu sanıyorum. Edebiyat yaşamımız yok olacak. Olup bitenler bizleri yeni bir savaşa sürükleyecek. Barbarlar yönetimi ele geçirdi. Artık yaşamın üç paralık bile değeri kalmadı. Yanlış düşlere kapılmayın."

Roman yazarlığının yanı sıra, gazetecilik de yapan Roth, Nazilerin 1933'te iktidara gelmesiyle bu yan mesleğine son vermek zorunda alır. Paris'e yerleşir ve 1939 yılındaki ölümüne dek bu kentte borç içinde zor bir yaşam sürdürür. Yoksullukla geçen Fransa yılları Roth için acımasız bir sürgün yaşamıdır. Askerlik günlerinde başlayan içki bağımlılığı vatanından uzak geçirdiği Fransa yıllarında iyice artar, sağlığı bozular.

Pek çok toplumcu yazar gibi Roth'un da yapıtları Nazi Almanyası'nda yasaklanır, alanlarda yakılır. Bu süreçte Stefan Zweig'la sık sık mektuplaştığı, yakın dostunun onu parasal olarak desteklediği bilinir. Roth önemli sağlık sorunlarına karşın yazmasını sürdürür. O, öykü ve romanlarıyla nefes alır. Katılmış olduğu I. Dünya Savaşı'nın ve savaş sonrası yıllarının Roth'u kişi ve yazar olarak etkilemiş olduğu pek çok yapıtında görülür. Joseph Roth hem toplumun dışında bir yaşam sürdürür, hem de kendini her şeyin içinde hisseder. Çünkü o insan-cıdır, toplumcudur. Değişik görüşlere ve inançlara açıktır, yapıcıdır.

Galiçyalı bir Yahudi ailenin çocuğu olan Joseph Roth hep oradan oraya gitmiş, 44 yıllık kısa yaşamında sürekli bir göçebe olmuş, hep "vatan" hasreti çekmiştir. 1927 yılında kaleme almış olduğu "Yahudilerin Göçebe Yaşamı" adlı uzun denemesinde Doğu Avrupa Yahudileri'nin zorunlu yaşamına de-

ğınır. Gençlik yılları Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun çokuluslu toplum yapısında geçmiş olan Joseph Roth, savaşın ardından gelen yıkım sürecinde toplumlar arası kavgayı ve Yahudiler arasındaki çekişmeleri yakından yaşamıştı. Üniversite öğrencisi olarak Lemberg'in ve Viyana'nın sokaklarında gittikçe artan antisemitizme de doğrudan tanık olmuştu. Bir Alman Dili Edebiyatı öğrencisi olan Roth'un Viyana'da yaşantıları aydınlar arasında kendine bir çevre edinme girişimleri de başarılı olmamıştı. Gençliğinde dönemin toplumuna sürekli uyum sağlama çabalarının gittikçe daha çok dışlanmalarla sonuçlandığını gören yazar, kısa yaşamının son yıllarını yerine göre kavgacı, yerine göre de yazgısına boyun eğen biri olarak geçirmiştir. Aynı günlerde kendisi için: "Öfkeli, sarhoş, fakat akıllı biri" diyen Joseph Roth 1939 yılındaki ölümünden kısa süre önce zamanın Avusturya başbakanı Schuschnigg'e yolladığı bir mektupta ülke yönetimini halkın yararına son imparatorun büyük oğlu Otto von Habsburg'a devretmesi gerektiğini talep etmiş olması, son günlerinde ne kadar şaşkın olduğunun bir kanıtıdır.

Heinrich Böll'ün: "Alman düzyazısının yaratıcı koruyucusu" dediği Joseph Roth, iki savaş arası dönemi konu alan *Hotel Savoy* ve *Eyyub* adlı yapıtlarında varoluşçu bir anlatımla okurun karşısına çıkar. Yerine göre o günleri açık açık eleştirmiş olan Roth'un: "Bir insan radyoyu, sinemayı keşfedebilir, fakat bir hergele de olabilir" sözü düşündürücüdür. Tanışlarıyla, edebiyatçı dostlarıyla ve onu destekleyenlerle yaptığı mektuplaşmalarda veya kaleme aldığı gezi günlüklerinde Roth'un liberal ve kozmopolit yanıyla, günlük yaşamın perde arkasına bakan toplumsal yanı kendini çok belirgin bir biçimde gösterir.

1930'lu yıllar Joseph Roth için zor geçer. Eşiden ayrılır, kendisini içkiye daha çok verir. Roth'a sık sık, "içkiden kurtulmalısınız" diye yazar Zweig. 1928 yılından bu yana yakın ta-

nışı olan Stefan Zweig'la sık sık mektuplaşır, dertleşir, Paris'te onunla buluşur. İkisi de Yahudidir. Zweig'la Roth, bohem yaşamı ve değişikliği seven, huzursuz dönemlerinde yolculuklara çıkan ve 1933'ten sonra da yurtlarından kovulan Viyanalı iki edebiyatçıdır. Nazi rejiminin yazmalarını yasaklayarak ölüme sürüklediği yazarların başında, yaratıcı ruhlu bu iki dost, Joseph Roth'la Stefan Zweig gelir...

sonsuz kaçış

Bu romanımda arkadaşım, dostum ve benimle aynı kafadan birisi olan Franz Tunda'nın öyküsünü anlatıyorum. Romanı yazarken Franz'ın kaleme aldığı anılarından ve bana anlattıklarından yararlanıyorum. Kendi görüşlerimi romana katmadığım gibi gerçek olmayan hiçbir şeye de yer vermedim. Burada okuyacaklarınız gelişigüzel yazılmış şeyler değildir, büyük bir dikkatle yapılmış gözlemlerdir.

Joseph Roth
Paris, Mart 1927

